

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

SLOVENE

Ček. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Važen sklep

Zveza narodov je po poldrugo leto z večji-
mi ali manjšimi presledki trajajočih razpra-
vah soglasno obsodila postopanje Japonske v
sporu s Kitajcem. V najkonkretniji diploma-
tični obliki so članice Zveze narodov izjavile,
da je Mandžurija integralen del Kitaja, ki ima
nad njo nesporno suvereniteto, da je Japonska
prekršila določbe mednarodnega prava, ko je
svoj spor s Kitajcem, ki se nanaša na gotove
pogodbeno določene predprave Japonske v
Mandžuriji, skušala rešiti z vojaško okupacijo
te dežele, in da se v smislu mednarodnega
prava in obstoječih pogodb med Japonsko in
Kitajsko ter drugimi velesilami Mandžuko ne
more priznati kot neodvisna država. Iz tega
sledi za Japonsko, ki je članica ZN, da mora
prekršitev mednarodnega prava, ki jo je za-
grešila v Mandžuriji, brezpogojno popraviti in
svojo armado odpoklicati iz Mandžurije, nakar
bo spor med Japonsko in Kitajsko poravnala
Zveza narodov na podlagi načela suverenitete
Kitaja.

Do sem je vse jasno in neizpodbitno. ZN
je storila svojo dolžnost, kakor to sledi iz na-
mena, zaradi katerega je bila ustanovljena, in
Japonska je absolutno obvezana, da ta sklep
spoštuje. Načelo pravice in spoštovanja me-
narodnih pogodb ter pakta ZN je dobilo slo-
vesno potrdilo in svet more z zaupanjem gle-
dati v Zvezi narodov najvišjega varuha miru
in obvez, ki so jih prevzele države, da se mir
ohrani, kakor tudi garantira za to, da se nihče
ne bo predrznil ta mir samovoljno kršiti v pri-
log svojih interesov. Po pravici je zato vse
kulturno človeštvo z velikim zadovoljstvom
sprejelo sklep ZN v kitajsko-japonskem sporu,
ker se je s tem zopet vpostavila avtoriteta že-
nevskega areopaga, ki je bila zadnje čase pre-
cej omajana, bodisi da je bila tega Zveza na-
rodov sama kriva radi omahovanja in odlašanja
ter bojazni v zadevah, ki so terjale čimprej-
šnjo nedvoumno odločitev — bodisi da so to avtoriteto
namenoma izpodkopali množični od-
kriti in skrivni nasprotniki tega najvišjega tri-
bunala sveta v mednarodnih vprašanjih. S tega
stališča je tudi čisto irelevantno, da so zastop-
niki Japonske proti sklepu Zveze protestirali in
ta svoj protest utemeljevali z že itak znanim
stališčem Japonske v mandžurski zadevi. Saj
to stališče ne pomeni ničesar drugega, kakor
»juridično« utemeljevanje, o katerem je ne-
koč nek velik strateg 18. stoletja dejal, da bo
on mirno anektiral dalje tuje dežele, juristi,
ki bodo to potem opravičili, se bodo že našli...
Razlika je le v tem, da si je Japonska tako »ju-
ridično« utemeljitev pred svetom prikrojila, še
preden je Mandžurijo anektirala. Kolika je
stvarna vrednost te »moralne« ali »juridične«
opravičitve, o tem pa si je itak ves svet na
jasnem. Japonci se seveda tudi ne smejo izgo-
varjati s tem, da se je njihovo postopanje v
Mandžuriji izvršilo čisto po zgledih, katere so
posneli iz zgodovine raznih aneksij, »pacifi-
kacije« in »mirnih penetracij«, s katerimi so
si velesile svojčas prisvojile svoje kolonije. Za-
kaj od l. 1918 dalje so vse te velesile, vklju-
čivši Japonsko, članice Zveze narodov, ki od
tega časa dalje niso kršile nobenih mednarod-
nih pogodb in so se striktno držale pakta Zveze
narodov v vseh svojih spornih zadevah.

Seveda dejansko sklep Zveze narodov še ne
pomeni končne rešitve spornega vprašanja.
Dejstvo, da Japonska sklepa Zveze narodov ni
priznala in da je japonska delegacija zapustila
Ženevo, je ustvarilo izredno resen in težak po-
ložaj, ker gre sedaj za to, da se spoštovanje
sklepa, če treba, izsili z vsemi sredstvi, ki so
za to članicam Zveze na razpolago. In tukaj se
tako jasno vidi, da je sklep Zveze bil storjen
veliko prekasno, to se pravi, v času, ko bo iz-
vršitev tega sklepa morala nujno privedi do
najusodnejših komplikacij v mednarodnem po-
ložaju. Ako je danes japonska delegacija do-
živela eklatanten poraz, tako da je njeno po-
stopanje od vsega kulturnega sveta moralno
najodločneje obsodeno, pa to ne more spraviti
sveta tistega uspeha, ki ga je Japonska že do-
segla s tem, da se ji je posrečilo to moralno
obsodbo zavleči celo poldrugo leto, tako da je
med tem časom mogla nemoteno izvršiti vo-
jaško okupacijo Mandžurije, kar je bila jako
težavna in v zgodovini vojaških okupacij vse-
kakor z velikim mojimstvom izvršena naloga.
Če bi bila Zveza narodov pravočasno izrekla
svoj odločilni: ne, namesto, da je izgubila to-
liko časa za konstatacijo, da se je v Mandžuriji
izvršila očitna kršitev mednarodnega prava,
bi se bila izognila vsem komplikacijam, pred
katere so sedaj postavljene velesile, ali bi jim
bila vsaj prihranila ogromen del težkoč, ki jih
bodo sedaj primorane premagati.

Sploh je danes še popolnoma nejasno, kaj
bo sklep Zveze narodov sledilo. Odbor de-
vtnajstev, ki je ta sklep redigiral, se je
sedaj po sklepu ZN spremenil v osek ena-
indvajsetorice s tem, da sta se sprejela v ta
odbor za zastopnika Kanade in Nizozemske. Ta
odbor naj bi se, kakor želi Zveza, razširil še z
zastopnikom Združenih ameriških držav in So-
vjetske unije. Treba je torej še počakati, da-li
bosta ti dve državi povabilo sprejeli ali pa bo
moral osek enindvajsetorice sklepati brez
njih. Pa četudi bi za tem odborom stala glasova
Amerike in Rusije, je danes še čisto neizvestno,
kakšno stališče bodo velesile zavzele, ko bo treba
sklep Zveze narodov praktično izvajati. To se
pravi z drugimi besedami: ali bodo velesile pri-
pravljene, če bi se Japonska soglasno mne-
nju ženevskega areopaga uprla in vztrajala na

Izpred Državnega sodišča za zaščito države

Čitanje zapisnikov o izpovedi prič

Belgrad, 27. febr. l. Danes dopoldne ob 9 se
je nadaljevala pred drž. sodiščem za zaščito države
razprava proti Brodarju in tovarišem. Predsednik
senata dr. Bujan je prišel s čitanjem aktov o iz-
povedi številnih prič, ki so bile zaslišane bodisi
po orožništvu ali pa pri okrajnem sodišču v Kra-
nju in deželnem sodišču v Ljubljani.

Priča Zupančič Marija

Priča Zupančič Marija, bivša poštna uradnica
v Senčurju, je izpovedala o šenčurskih dogodkih
tako-le:

»Ko se je pričelo zbiranje množice, sem bila
na cesti. Tedaj me je poklicala k sebi Marija Um-
nikova, češ da se iz njegove hiše boljše vidi. Tam
sem stala poleg Umnikove okrog dve uri. Skozi
okno sem videla, da se je metalo kamenje izza
cerkve, pa tudi z Umnikovega dvorišča, kjer je
bilo mnogo menj nepoznatih ljudi. Od tam so me-
tali kamenje in polena. Kdo je metal, ne vem. Tudi
strel je počil. Ko sem pogledala skozi okno, nisem
videla strelca. Umnikova je sicer vpila: Živio Ko-
rošec! Dol Barle! Nj pa vpila: Živio republika! Pač
pa je to zaklical nekdo iz množice.«

Pri drugem zaslišanju je izpovedala ista
priča, da je zavpila Marija Umnikova: Živio re-
publika! toda pravi, da »samo enkrat. To svoje pri-
čevanje podpre z izjavo, da je pripravljena priseči.

Gasperlin Katarina

Priča Gasperlin Katarina je pri prvem zasl-
šanju izpovedala sledeče:

»Ves čas sem se zadrževala v gostilniških pro-
storih, ki mejijo na cesto. Za trenutek sem stopila
pred hišo. Vse, kar sem opazila, je bilo to, da je
kaplan Vavpotič stal pri cerkvi blizu župnišča in
da se je okoli njega zbirala gruča ljudi. Videlo se
je, da jih vzpodbuja, ker so ljudje nato, ko je od-
šel, še bolj vpili. Iz teh družb so se čuli sledeči
vzkliki: Dol z Barletom! Živio Korošec! Živio re-
publika! Živela svoboda! in drugi nedovoljeni
vzkliki. Kdo je te posamezne vzklike izustil, ne
morem reči. Umnik je stal poleg ogle svoje hiše.
Stal je prekrizanih rok ter se je videlo, da vzpod-
buja okrog njega se nahajajočo množico, kajti začel
je je z vzpodbujalnimi kretnjami rok nagovar-
jati. Na oglu njegove hiše sem opazila Marico Um-
nikovo in pošto pripravnico Zupančičevo. Prva se
je močno sklanjala z okna, dočim je bila druga
bolj v ozidju. Ker se je Marija Umnikova z raz-
nimi vzkliki udeleževala demonstracij, sem jo
vzela posebej na oko ter sem se rad tega podala
v svojo jedilnico v prvo nadstropje, od koder sem
jo potem tem bolj opazovala in sem slišala, kako
je vpila: Dol Barle! Živio Korošec! Živio svoboda!
Živio republika! To je delala neprenehoma. Videla
sem tudi, kako so ljudje Antona Umnika dvignili,
in sicer sta ga držala dva na rokah, množica okoli
njega pa je vpila: Živio Umnik! Dol z Barletom!
Živio Korošec! Živio svoboda! Živio samostojna
Slovenija! Živio republika! in druge nedovoljene
vzklike. Kdo je bil v tej gruču okoli Umnika, kdo
je posamezne klice izustil, ne morem reči. Z na-
šega dvorišča sem tudi videla, kako so pri okencih
štiri Brodarjeve deklice, vse oblečene v rdečih obla-
čilih, vpile: Dol z Barletom! Živio Korošec! Živio
republika! Dol z vladjo! Teh deklet nisem videla,
da bi bile metale kamenje ali polena. Da so pa kri-
čale, to lahko mirno potrdim.«

Predsednik senata g. Dragutin Bujan.

Pri drugem zaslišanju je izjavila priča sle-
deče: »Zapisnik, ki mi je bil sedaj vnovič prečitán,
potrjuje vsem obsegu. V pogledu kaplana Vav-
potiča izjavljam, da sem opazovala početje ljud-
stva skozi steklena vrata naše gostilne, ki so pre-
cej široka in se odpirajo na obe strani. Kaplana
Vavpotiča sem opazila po streljanju na prostoru
med cerkvijo in župniščem. Opazila sem, da se je
večkrat smejal, ko so padali iz množice zgoraj na-
vedeni vzkliki proti državi, in sicer se je smejal
tako skodoželjno in izziivalno, da je bilo jasno, da
ima dopaden nad tem početjem množice in nad
tem vpitjem. Od časa do časa so prihajali k njemu
iz množice fantje in videlo se je, da jim je nekaj
govoril. Množica je popevala tudi pesem »Hej Slo-
venici!«. Ko so fantje odšli od njega, so začeli na

dosedanji svoji aneksijski politiki na Daljnem
vzhodu, Japonsko prisiliti k spoštovanju
mednarodnega sklepa. Treba je pomisliti, da je
Japonska istega dne, ko je Zveza narodov iz-
rekla svojo moralno obsodbo nad njenim po-
stopanjem v Mandžuriji, vrgla v kitajsko pro-
vincio Džehol armado 100.000 mož, ki v 450 km
široki fronti prodira v notranjost dežele in ki
utegne, če bo japonskemu orožju sreča mila,
biti že v kratkem času pred vratmi Pekinga.
Nad vse sumjiva je tudi diplomatska taktika
Japoncev, koje delegati so sicer zapustili Že-
nevo, niso pa podali izjave, da Japonska iz Zve-
ze narodov izstopa. Čudno je tudi, da hočejo
japonski delegati delovati naprej pri razorožit-
veni konferenci tudi v slučaju, če bi Japonska

vse moč vpiti: Dol z Barletom! Dol z vladjo! To
ni vpil samo eden in drugi za njim samo: Živio!
ali Dol!, ampak so vsi ponavljali te vzklike. Na
naslov g. Barleta so padale neverjetno grde in sra-
motilne besede, ki jih nerada ponavljam in jih na-
vajam samo zato, ker sem pozvana, da moram vse
povedati. Ljudje so vpili: Vampe mu prerežite!
Izdajalec! Dol z izdajalcem! Presi! Svinja! Fuj!
Vse te medklice bi bil kaplan lahko preprečil, ker
ima velik vpliv na ljudi in je tudi kapelnik tako-
zvane lerne godbe, katero je ustanovil kot konku-
renčno godbo gasilski, ki se rekrutira iz napred-
nih krogov ter se udeležuje tudi sokolskih prire-
ditev. Stalno je bil v družbi Antona Umnika in
pismošose Cerarja. Lahko se reče, da so ti trije
glavni funkcionarji vseh njihovih društev. Znano
mi je tudi, da je agitiral proti Sokolu, in sicer pri
sokolskih otrocih. Tako je n. pr. Mariji Gerbičevi
prepovedal nastop pri igrah v Ljudskem domu,
zato ker je Sokolica.«

Dr., pravnik dr. Gjadrov Gjerman.

Gasperlin Ivan

Priča Gasperlin Ivan je bil sklicatelj in pred-
sednik shoda JRKD v Senčurju. Izpovedal je, da
je prišlo nekako eno uro pred pričetkom shoda
mnogo ljudi, ki so kričali: Živio Korošec! Dol z
Barletom! in na njegov račun še kaj drugega. »Po-
tem sem bil na shodu. Tam te gručice nisem dalje
opazoval. Pač pa moram glede ostalega navesti, da
se je na cesti vzklikalo: Živio Korošec! Živio svoboda!
Dol z vladjo! Dol z Barletom! Radi množice,
v kateri je bilo 4000 do 5000 ljudi, nisem mogel
ugotoviti, kdo je to kričal. Janez Brodar in Anton
Umnik sta se kretala med množico, župnika Šker-
beca sem videl pred župniščem, kako je množici
nekaž govoril, in videl sem, kako je na njegove
besede množica, očitno vzpodbujana, vpila: Živio
Korošec! Dol Barle! Dol z vladjo! Živio republi-
ka! Tega pa po mojem mnenju množica ne bi bila
storila, če bi Škerbec vplival pomirjevalno. Iz
Kranja je pridrvel v Senčur tudi avtomobil, ki je
last Jožeta Zahreta. Govorilo se je, da je po mi-
nulih dogodkih plačeval v gostinah za vino Mejač
mlajši, nekaj Brodar in nekaj Alojz Zabret. Ob-
enem, ko se je vršil shod, sem videl in slišal, kako
so skozi okno sosedne Grajerjeve hiše vpili lju-
dije, med katerimi so gotovo tudi bile Brodarjeve
cil poslanec Barle shod, so ljudje še nadalje raz-
grajali in vpili. — Kdo je vpil, ne vem. Po kon-
čanih dogodkih sem stal z drugimi pred svojo hi-
šo. Prišel je mimo z Brodarjem Anton Umnik in
iz župnišča zavpil na nas: Zmaga je naša! Kaplana
Vavpotiča sem videl, kako je stal med župniščem
in cerkvijo. To je bilo po streljanju.«

Pri ponovnem zaslišanju je izjavil, da Bro-
darjevih deklet ne pozna. Rekel je samo, da so bile
na oglu Grajerjeve hiše ženske, med njimi neka-
tere oblečene v rdeče obleke. »Od drugih sem si-
šal, da so bile tiste rdeče Brodarjeve deklice. Slišal
sem, da so te ženske vpile inkriminirane, zgoraj
navedene vzklike.«

Sušnik Martin

Priča Sušnik Martin izjavlja, da se je shoda
poslanec Barleta v Senčurju udeležil kot reditelj.
»O dogodkih na cesti tedaj ne vem drugega kakor
to, da sem videl kaplana Vavpotiča stati v gruču
ljudi pred cerkvijo. Dalje sem videl tudi župnika
Škerbeca, kako je z viška govoril nekaj množici, ki
je nato vpila: Dol z Barletom! Dol s Pibrom, na-
šim župnikom! Živio kaplan Vavpotič! Dol s ka-
planom Vavpotičem! Živela republika! pa tudi dru-
go. Kdo je vpil, tega ne morem reči. Tudi Umnika
in Brodarja sem videl med množico. Oba sta naj-
večja zagrzena in sem videl, da vodita množico.
Vavpotič je oster nasprotnik naprednih organiza-
cij. Za svojega bivanja v našem kraju je ustanovil
protiorganizacije. Videl sem tudi, da je letelo s ce-
ste preko Gasperlinove hiše na dvorišče kamenje in

bi bil eden gotovo zadel poslanca Barleta, da se ni
umaknil. Pozneje, ko je bil že poslanec Barle odšel
v župnišče, se je poslavljati tudi poslanec Rape, in
ko je s svojim avtomobilom s shoda na Gasperli-
novem dvorišču zavil proti Kranju, je priletel iz Um-
nikove hiše kamen proti Rapetu, zadel na rob nje-
govega avtomobila, naredil pa ni nobene škode.
Brodarjeve deklice v rdečih oblekah so metale z oken
Grajerjeve hiše kamenje in polena. Od tam so
tudi vpile: Dol s svinjo Barletom! S Korošcem pa
gor! Res je tudi, da so vpile na Barletove besede,
s katerimi je zaključil shod. Na cesti sem videl med
množico bolj malo slovensko zastavo. Kdo jo je
nosil, ne vem. V največji zmešnjavi se je posrečilo
gruču kakih 15 oseb priti na dvorišče, in eden je
začel z besedami: Tukaj bomo pa lahko razbijali,
ker ni orožnikov! Ker je še nekaj kričal, sem ga
prijel za ovratnik in ga sunil z dvorišča, nakar so
za njim odšli tudi drugi. Množica je zunaj vpila ne-
mogoče vzklike. Kdo je vpil, ne vem.«

Pri drugem zaslišanju je Martin Sušnik iz-
javil, da zapisnik prejšnjega zaslišanja lahko po-
trdi tudi s prisego. Glede kaplana Vavpotiča znova
izjavlja, da je bilo videti, da je zadovoljen s tem,
kar uganjanje demonstranti. »Tedaj je bilo vpitje
najhuše, še huše kakor prej pred shodom. Vpili
so: Živio dr. Korošec! Dol z Barletom! Dol z vlad-
jo! Dol z režimom! Živio republika! Tedaj je bil
Vavpotič tam. Če je kdo prihajal k njemu in se z
njim pogovarjal, ne vem. Škerbeca sem videl, kako
je stal pred župniščem in nekaj govoril, ko je po-
slanec Barle stopil v župnišče. Kaj je govoril, nisem
slišal.« Glede Brodarjevih deklet izjavlja, da svojo
prejšnjo izjavo pojasnjuje v toliko, da sploh ni vi-
del, kdo je metal kamenje in polena ter vpil: Dol
s svinjo in na Barletove besede ob koncu shoda
razgrajali.

Ropret Anton

Priča Anton Ropret je pred preiskovalnim so-
dnikom izpovedal sledeče: »Pred pričetkom shoda
sem se nahajal na svojem vrtu. Tedaj je prišla mi-
ma iz smeri Visoko proti Senčurju večja množica
ljudi. Pred njo so prihajale manjše gručice, deloma
na kolesih, deloma peš, in slišal sem, kako se je iz
take gručice govorilo, da se ne sme nobeden odda-
ljiti sam, ampak da ostanje skupaj, ker morajo
orožniki obkoliti. Kdo je bil v tej gruču, ne vem.«
To svojo izjavo potrjuje tudi pri drugem zasl-
šanju.

Jerač Edvard

Jerač Edvard iz Smlednika je izpovedal slede-
če: »Bil sem na shodu v družbi St. Oblaka in sem
se nato še z drugimi smledniškimi fanti vračal do-
mov. Nekako med Grajerjevim hlevom in zme-
njem je stala gruča ljudi z zelenimi kravtami, od
katerih sem poznal samo Antona Umnika. Prišedši
mimo, je eden iz gručice vprašal Oblaka: »Kaj pa so
to za eni?« Oblak mi je odgovoril: »Če ste kak-
a uradna oseba, se vam legitimirate!«, nakar je za-
vpil Umnik: »Ubijte izdajalce! Dol z njimi!« Kakor
bi trenil, so padli nato njegovi ljudje na nas. Začelo
je padati tudi kamenje. Meni se je posrečilo, sesti
hitro na kolo in se odpeljati. Za menoj so leteli
trije, vendar sem jim ušel. Oblaka sem videl, kako
se je z drugimi ruval. Prešerna pa, kako so ga po-
bili na tla v jarek. Vrnil sem se nazaj v Senčur, da
pogledam, kaj se je zgodilo s Prešernom. Ta je
stvar ovidel orožnikom. Imel je vse raztrgane hlače
in tudi klobuka ni več našel. Še potem v zaščiti
orožnikov, ko sva bila zopet v Senčurju, je isti
Umnik vpričo orožnikov pozval svoje ljudi glede
Prešerna in rekel: »Kar ubijte ga izdajalca! In če
bi ne bilo orožnikov, bi se to tudi zgodilo. Videl
sem, kako je z Umnikovega dvorišča priletel po-
leno v hrbet podporočnika Rakčiča. Ta je dal potem
povelje za streljanje. Tudi sem videl na oknu Gra-
jerjeve hiše ženske, ki so vpile: Živio dr. Korošec,
dol z vladjo, dol z Barletom, živijo republika! Tudi
teh žensk nisem spoznal. Tudi se ne spominjam,
da bi imele rdeče bluze. Umnika prej nisem po-
znal. Šele pred shodom so mi pokazali Umnika, ki
je bil v družbi Brodarja. Takrat ko je zavpil Um-
nik: »Ubijte izdajalce!« sem dobro vedel, kdo je on.
Po prečitani se je dvignil Umnik in rekel:
»Gospod predsednik, zlagano je, jaz nisem bil ta-
krat pri njem. Ves čas, zlasti pa takrat, sem stal
pri okrajinem načelniku dr. Ogrinu in radi tega je
ta navedba izmišljena.«

Stanko Oblak

Priča Stanko Oblak iz Smlednika je izjavil
sledeče:

Po končanem shodu sem se podal z dru-
gimi smledniškimi fanti proti domu. Prišli smo
nekako do znamenja in nekako med Grajer-
jevim hlevom in znamenjem je stala gruča
ljudi, kakih 150 po številu, ki je nosila zelene
kravate. Eden izmed gručice je stal na nekem
višjem prostoru. Ta gruča je venomer vpila:
»Dol z vladjo. Ko smo prišli do te skupine, bi
jo lahko tudi nemoteno prešli, da ni Anton
Umnik, potem ko so nas zagledali, zavpil proti
svojim ljudem: »Po njih, ubijte jih izdajalce.«
In kakor hitro je on to izustil, se je ta gruča
zaletela v nas in proti nam je pričelo leteti ka-
menje. Tudi jaz sem dobil kamenje v hrbet,
koliko, tega ne morem reči. Nekdo izmed sku-
pine se je zakadil v mene in me zgrabil za
kravato. Meni se je posrečilo vreči ga na tla,
in zbežati. Josip Prešeren je bil tudi v moji
družbi. Kaj se je z njim zgodilo, iz lastnega
opazovanja nisem videl, toda neposredno po
napadu sem ga slišal, da so mu razbili kolo,
razrezali klobuk in raztrgali hlače. Kdo je bil
direkten napadalec, ne morem reči, ker so bili
meni to samo tuji obrazi. Samo Antona Um-
nika sem spoznal s sigurnostjo in če bi on ne
izustil poziva naj nas pobijejo, bi lahko prešli
mimo gručice, kakor sem že povedal. Jaz sem bil
na shodu ter sem videl, da so neke ženske me-
tale skozi okno Grajerjeve hiše na Gasperli-
novo dvorišče kamenje in polena ter vpile: Ži-
vio Korošec, dol Barle, živijo republika. Drugih
klicev nisem slišal, lahko pa tudi, da sem jih
preslišal. Videl sem tudi, kako se je Janez Oko-

ren zagal v nekoga orožnika in mu hotel iztrgati puško, tako da je bil ta prisiljen uporabiti proti njemu hladno orožje.

Takoj, ko je padel prvi strel z Umnikovega dvorišča, je podporočnik Rakič stal v bližini Umnikove hiše. Tedaj je nekdo izza tega zida vrget podporočniku Rakiču poleno v hrbet, narkar se je isti obrnil tja. Potem je dobil kamen v prsi in šele nato je dal svojim orožnikom ukaz za streljanje. Preden je priletelo tisto poleno na podporočnika Rakiča, je padalo kamenje na orožnike iz vseh strani, zlasti iz onega gosta prostora pred cerkvijo. Tam je stala posebna gosta množica ljudi. To ni bila samo gruča, ampak glava pri glavi. Vsa ta množica je vpila in demonstrirala. Točno se spominjam, da sem slišal te-le vzklike: Dol z vladjo! Dol z Jugoslavijo! Živio republika! Prav dobro sem razložil, da je padel prvi strel iz Umnikovega dvorišča, oziroma iz tiste strani, kjer stoji Umnikova hiša. Podporočnik Rakič je oddal prvi strel iz revolverja šele tedaj, ko je padel strel iz Umnikovega dvorišča in ga je zadelo več kamnov. Se preje je dal orožnikom povelje za streljanje: »Paljba!« Nato je izstrelil proti Umnikovemu dvorišču streljati zaporedoma. Obenem so padli strelji tudi iz pušk orožnikov. Za Umnika trdi, da je točno slišal, kako je zavpil: »Po njih! Ubijte jih izdajalce!« Istotako je videl tudi Janeza Brodarja, kako se je gibal med množico ter ni ničesar storil, da bi ljudstvo pomiril. Tedaj, ko je govoril z okrajnim načelnikom, mu je rekel: »Saj vidite, ljudstvo je nezadovoljno!« Ko sem se potem podal med množico, se je sukal samo med tistimi, ki so najhujše rjevali: Dol Jugoslavija! Živio republika! Dol z vladjo! Po vsem njegovem obnašanju je bilo videti, da s tem soglasja in da mu je to po četje prav. Da bi bil opominjal ljudi ali jih miril, nisem opazil.

Predsednik senata stavi nato Brodarju vprašanje: »Ali ste čuli gospod Brodar?«

Brodar vstane in odločno izjavi, da je miril ljudi in da v Senčurju sploh ni napravil nobenega vzklika.

Murnik Franc

Priča Franc Murnik iz Velesovega je izjavil, da pozna Franca Grlica in Franca Roglja ter Parca Mihaela in Franca Osla. Videl jih je, kako so se držali skupaj in vpili: »Živio in živio Korošci!« Da bi bili vpili tudi: »Živio samostojna in svobodna Slovenija! Živio republika!«, jih ni slišal. Tudi ni videl, da bi bil Grlic nosil zastavo, ker je bil na shodu. Kakor sem videl, drugače niso ničesar storili. Zlasti jih tudi nisem videl metati kamenje. Sploh pa ne morem povedati o nikomur, da bi bil kaj nedovoljenega vpil ali govoril. Da bi bil kdo prej kaj takega vpil, mi tudi ni znano.

Küssel Daniela

Naslednja priča Daniela Küssel je izpovedala, da je uslužbena kot trgovska vajenka v trgovini že omenjenega Gasperlina Ivana. Pravi sledeče:

Gospod župnik Janko Barle

Narodni poslanec Janko Barle je izjavil sledeče: »V glavnem gre za shode v Hrastju dne 16. maja in v Predvdoru dne 22. maja dopoldne ter v Senčurju istega dne popoldne. V Hrastju sem se pripeljal nekako ob 15. v vozom. Prišel sem, sem zagledal sredi vasi veliko množico ljudi, povsini fantov, deklet in otrok. Sredi med to množico se je nahajal Janez Brodar. Ko sem se približal tej množici, ki je bila zbrana, je začela klicati: Živio Korošci! Nagovoril sem množico, če hoče poslušati resnice, naj miruje, da bomo v miru in lepo zborovali. Množica mi je odgovorila z vzkliki: Živio Korošci! in začela peti »Hej Slovani!« Medtem je nekdo pokazal na slovensko plemensko zastavo, ki je bila že pritrjena na nekem drevesu, rekoč: »Glejte, slovensko zastavo so izdali!« Te besede so bile namenjene meni. Nato sem stopil do Brodarja, ki je stal sredi ljudi, in ga nagovoril v tem smislu, da se ljudje pritožujejo, da ni svobode, da naj napravi red, da bomo lahko svobodno govorili. Začel je nekaj govoriti o tem, kakšna svoboda je bila pri volitvah, ko so ljudi metali v ječe. Tedaj sem pogovor prekinil s tem, da nisem jaz ničesar zakrivil, opazil pa sem, da so se nahajali v ozadju starejši možje, ki so bili nejevoljni nad tem obnašanjem Brodarja. Zato sem se obrnil proti njim in jih pozval, da če hočejo sedaj slišati, kaj se godi v državi in kakšna je situacija, naj se podajo z menoj k Petrovcu, to je k Jožetu Staretu, kjer da bomo zborovali. Dejanjsko so šli vsi starejši ljudje za menoj na dvorišče k imenovanemu posestniku, kjer sem začel govoriti. To je bilo v Hrastju.

Komaj pa sem začel govoriti, je prišlo zvočni in pritiskavati, da bi s tem onemogočili moj govor. Jaz sem radi tega odnehal. Nato je tudi čez nekaj časa nehalo zvoniti. Čez nekaj časa je prišel Brodar s svojo množico, obstoječo iz večine iz fantov, žensk in otrok, pred vrata, ki dvorijo na dvorišče Petrovčeve hiše, ki je bilo obenem tudi zborovališče, ter so začeli vpiti: Živio Korošci! To me ni motilo in shod se je nadaljeval in tudi zaključil v manifestacijo za kralja in državo, na katero so zborovalci odgovarjali z navdušenimi vzkliki na kralja in državo. Brodarjevi pristaši pa z: Živio Korošci. Naročil sem se zborovalcem, naj se mirno razidejo, ne da bi se spustili v prepiranje z nasprotniki, da ne bi prišlo do sovraštva.

22. maja 1932 sem imel shod v Predvdoru. Tam je bilo veliko ljudi, in ko sem prišel na shodu govoriti, je prišel na zborovališče domači predvdorski kaplan in začel vpiti nad menoj proti ljudstvu: »To je ta župnik, ki smo ga že za časa volitev v radiu poslušali, potem pa ni več odprl ust v parlamentu. Ne vemo prav, kaj je tam sploh napravil, kaj je delal in govoril v parlamentu.« Zavrnil sem ga s tem, da sem mu rekel, kaj da laže, da sem večkrat stvarno govoril v parlamentu in da bom takoj začel sicer govoriti, kaj sem v parlamentu delal. Nato je začel kaplan nagovarjati ljudi, naj grejo shod in dejansko se je veliko ljudi odpravilo. Shod se je potem vršil nemoteno in tudi zaključil z zopetno manifestacijo za kralja in domovino.

Istega dne sem v Senčurju opazoval sledeče: Ze v Kranju sem bil zvedel od okrajnega načelnika, da se nekaj pripravljajo proti temu shodu. Pripeljal sem se bil v Senčur okrog poldneva in sem bil tam gosti domačega župnika Pibera. Med pogovorom sem ga vprašal, kako da stojijo stvari, in župnik mi je rekel, da je v Senčurju vse mirno in da mu ni nič znano, da bi se kaj pripravljalo proti mojemu shodu. Toda okoli 14 sem opazil, gledajoč skozi okno, da se zbirajo kolešarji, očito tuji ljudje, v večji množini, katere je orožništvo zadržalo. Ob 15, to je po končanem nauku, sem se podal na zborovalni prostor, kjer sem našel kakih 200 zborovalcev. Zunaj pred zborovališčem pa je bila zbrana velika množica ljudi, deloma tudi dobrih ljudi, ki radi tega, ker je orožništvo zapelo vhod, niso mogli vti na zborovališče, pa veliki vojni pa iz nahujskanjih nasprotnikov. Na shodu sem jaz govoril kot prvi in dr. Stane Rape kot drugi. Shod se je v glavnem vršil mirno in dostojno in ga je motilo le kli-

»Opazovala sem, stoječ na terasi Gasperlinove hiše, kako so Brodarjeva dekleta oblečena v rdeče in kako so okrog Gasperlinove hiše vpili: Dol z Barletom! Dol z izdajalskim živio dr. Korošci! in živio republika! Tudi sem slišala, kako so razgrajale, ko je Barle zaključil shod. Tudi so Brodarjeva dekleta metala proti poslancu polena skozi okna. Katera pa je ravno zažgala, ne vem, lahko pa rečem, da so vse štiri metale.«

Pri drugem zaslišanju pravi ista priča, da žensk v rdečih oblekah ni poznala in da jih je tedaj šele prvič videla. »Nisem torej vedela, da so to Brodarjeve deklet. Sicer pa sem jih videla in vem, da so bile tam ravno take, po obrazu pa jih vendar ne morem spoznati, ker sem jih videla samo tisti hip. Tisti vzklik niso padali samo iz enih ust, ampak so vse štiri vpile. Metale so tudi polena, in sicer vse štiri. Naša gospa Katarina Gasperlin (tudi priča na procesu) je pobrala polena, katerih je bilo okrog dvajset komadov. Prav dobro se spominjam, da so te ženske vpile tudi: Živio Mussolini! in lahko na to prisegem. Res je, da tega nisem izpovedala pred deželnim sodiščem v Ljubljani, ker sem bila tedaj malo razburjena in ker sem bila prvič na sodnji, sem na to pozabila. Množica, ki je bila na tistem prostoru pred cerkvijo, je vpila: Živio Korošci! Živio Umnik! Živio svoboda! Živio republika! Živio Mussolini! Dbl z vladjo!«

Orožniki

Nato prečita predsednik izpovedbe orožnikov, ki so imeli tedaj nalog, da vzpostavijo red. Ti orožniki so bili med drugimi: Milan Milič z Jesenice, Mate Sauer iz Senčurja, Stojan Narančič z Jesenice, Alojzij Kastigar iz Senčurja, Franc Rehar iz Škofje Loke, Jože Berendija iz Radovljice, Ivan Javornik iz Kranja, Dobrovo Vukosavljevič iz Smlednika, Ivan Zbogor iz Radovljice, Alojzij Čirrec iz Fužin pri Škofji Loki in Josip Čehner iz Kranja.

Milič pravi, da je videl več deklet v rdečih bluzah. Od tam, kjer so stale, je padalo kamenje. Kamenje je padalo kakor dež.

Mate Sauer

Mate Sauer izpoveduje, da so bili oni tisti, ki so potisnili množico nazaj. Kot njen voditelj je bil Matija Gasperlin, ki je vpil: Živio Korošci! Dol z Barletom! Dol z vladjo! Poslanca Barleta smo spremljali, ko je odhajal proti župnišču. Proti njemu sta priletela dva kamna, in sicer eden k nogam, drugi proti glavi. Sauer trdi, da Brodar in Umnik nista mirila. Ta izgovor je neresničen. Prekrala sta se z glavarjem, namesto da bi mirila. Umnik je Rakiču vpil: »Ti si svinja!« Takšnih ne rabimo! ... majhna, polni nazaj v Srbijo! Brodarja pa nisem slišal, da bi govoril in žali Rakiča. Predsednik senata Umniku: »Ste slišali, gospod Umnik?«

Umnik: »Vidite, da je ta izjava neresnična! Poročnik Rakič je sam izpovedal tukaj, ko ste ga zaslišali, da ga nisem žalil. Tiste srbeske žaljivke pa nisem izrekel, ker sem komaj v Beogradu v zaporu izvedel, kaj pomeni.«

canjo od zunaj ter metanje kamnov čez streho. Ze tukaj amenjam, da nisem opazil, da bi se metale kamenje ali polena z okna tako imenovane Grazerjeve hiše, ki je obrnjena na Gasperlinovo dvorišče, to pa zato ne, ker sem bil s svojimi mislimi koncentriran na svoj govor in na poslušalce. Tudi tukaj sem po končanem shodu pozval ljudi, naj se razidejo in ne spuščajo v prepiranje, da se na ta način prepreči nepotrebno razgrajanje.

Zapustil sem zborovalni prostor in se podal naravnost skozi vso zunaj stoječo množico proti župnišču. Blizu njega sem zagledal v množici Janeza Brodarja in Antona Umnika. Pogledal sem ju resno in izrekel besede: »Kaj delata?« Če sta te moje besede razumela, ne vem, vsekakor sta pobesila pred menoj oči, narkar je eden iz njegove okolice zavpil besede: »Dol z Barletom!«, kateremu sem odgovoril: »Ves, Barle stoji tako, da ga nobeden ne bo dol spravil!« Množica se je začela zagajati in nekdo je zavpil: »Dol z izdajalci!« Stopil sem proti dotičnemu in ga vprašal, kdo da je, on pa se je umaknil in skril med množico. Opozoril sem takoj orožnika, naj si ga dobro zapomni, in orožnik mi je rekel, da ga že pozna.

Toda to je bilo tudi to v Hrastju, ker je haš iste besede zaklical proti meni v Hrastju in sem ga kot takega pokazal tam službojočem uradniku, in ta človek se imenuje po domače Šimov, kot so mi drugi ljudje povedali (Jernej Vehovec). In ta je bil tudi eden izmed največjih kričavcev, tako so se mu v Senčurju naravnost pene delale na ustih. Ta na slovensko zastavo klical meni, da sem jo izdal. Nadaljeval sem korake proti župnišču. Množica okrog mene je vpila: Živio Korošci! Klicev

Živio republika! nisem slišal. Ko sem prišel do vhodnih vrat župnišča, kjer me je že pričakoval domači župnik Piber, in bil na tem, da vstopim, je priletel iz množice proti meni kamen, ki je zadel ob vratni podboj in se tam zdrobil, kar je znak, da je bil vržen z veliko silo. Nisem pa bil zadet. Ko sem bil v župnišču, je prispel tja čez nekaj časa župnik Škerbec in v njegovem spremstvu dr. Ogrin. Župnik Škerbec mi je prigovarjal tako-le: »Glej ljudje so razburjeni, in če odideš, se bo razburjenje preje pogoje. Odvrnil sem mu: »Kdo je kriv tega razburjenja? Morda jaz?«, na katero vprašanje mi ni dal odgovora. Dejal mi je, da imam na razpolago avto in da se v njem lahko odpeljem z njim v Kranj.

To ponudbo sem odklonil, češ, da ne sprejemam, ker bi to izgledalo, kakor da se pred druhaljo bojim, da kapituliram pred njo od strahu in zbežim. Povdarjam sem, da sem v urejeni državi, kjer mora biti zagotovljena varnost življenja vsakega državljanina, in da je dolžnost oblasti, da poskrbi za to, da varno odidem. Nato je okrajni načelnik dr. Ogrin izjavil, da lahko odidem, kadar želim, in se odpeljem ali z njim ali pa tudi s škrcem. Potem mi je izjavil dr. Ogrin, da bo sedaj šel in ukazal orožnikom, naj množico razenejo, in ker so se mi rodili pomisleki, da bi prišlo lahko do karkoli, sem prosil načelnika Ogrina, da se nekoliko počaka, obenem pa sem se obrnil do Škerbea in mu rekel: »Ker se mi mudi domov, se odpeljem z brzovlakom v Ljubljano. Ker ste bili vi tako prijazni, da ste ponudili svoj voz, sedaj sprejemam to ponudbo!« Izjavil je, da bo ljudem povedal, da lahko odidem. Rekel sem mu, naj ljudstvo pove samo sledeče: da je on ponudil, da se lahko z njim odpeljem v avto v Kranj, in ker se mi mudi domov, da sem to njegovo ponudbo sprejel in da se hom odpeljal.«

(Nadaljevanje v drugi izdaji)

Dunajski vremenska napoved. Značaj vremena negotov, najbrže ne bo došlo izpremembe. Zagrebška vremenska napoved. Povečini jasno, vendar pa se bo nekoliko zoblačilo in bo postalo toplejše.

Volitve ne bodo spremenile položaja v Nemčiji

Hitler na vladi za vsako ceno

Berlin, 27. febr. Samo še ta teden traja volivna borba, ki se bo zaključila z nedeljskimi volitvami. Opozicija se skoraj ne more niti ganiti več, ker Hitlerjevi terorizirajo vso državo. Po prepovedi komunističnih zborovanj na prostem je vlada zdaj prepovedala tudi nastop železne fronte in socialnih demokratov. To prepoved je motivirala z izgovorom, da bi se komunisti ulegli pridružitvi manifestacij socialistov in ker že obstoji prepoved zborovanja proti komunistom, je morala vlada prepovedati tudi zborovanje železne fronte in socialistov! Položaj opozicijskega tiska je danes takšen, v kakršnem se listi niso nahajali niti v vojnem času.

Kaj bodo prinesle volitve?

Ni lahko napovedati, kaj bodo prinesle volitve. Vsekakor vlada splošno mnenje, da ne bo sedanja koalicijska, to je narodni socialisti, nemški nacionalci in Papenovi pristaši, zbrala absolutne večine glasov, to je 51%, da bi lahko potem parlamentarno vladala. Vae kaže, da bo Hitlerjeva stranka sama pridobila precej glasov. Za Hitlerja govori že sama okolnost, da se je povzpel do kancelarjevega mesta, nadalje ne bo ostala brez učinka nenavadna volivna agitacija, ki ima na razpolago ves državni aparat z radijem vred. Hitler pripravlja tudi za zadnji večer pred volitvami pompozne bakljade po vsej Nemčiji, ki naj bi učinkovale na omahljivce a svojim bleskom in zunanjim znakom moči. Hitler spekulira v prvi vrsti na tiste volivce, ki se doslej sploh niso udeleževali volitev iz apatije. Malo upanja ima, da bi povečal svoje vrste s pristaši iz drugih strank. Edino del nemških nacionalcev bi utegnil voliti zopet za Hitlerja: gre za tiste glasove, ki so bili oddani pri novembrskih volitvah iz Hitlerjevih vrst za nemške nacionalce, to je bil na vladi von Papen, ki je pritiskal na Hitlerja. Marksistične vrste, kakor tudi centrum sam, stoji tako trdno, da ni verjetno, da bi v večjem številu desertirale k Hitlerju. Meštanskih strank danes skoraj ni več, kajti Dingeldeyeva ljudska stranka in državna stranka skoraj nič več ne pomenijo. Hitler jih je že davno zdrobil in ne more pričakovati več nobenega dotoka iz njih.

Da se Hitler že danes zaveda, da ne bo sedanja koalicijska pravila skupaj absolutne večine, kaže že izjave njegovih podrejenih voditeljev, da bo sedanja vlada ostala pri državnem krmilu pod vsakim pogojem, pa naj se zaključijo volitve kakorkoli. Kdor misli drugače, ta ne ve čeniti pomena 30. januarja, to je dneva, ko je Hindenburg imenoval Hitlerja za kancerja. Hitler, von Papen in Hugenberg računajo, da se bodo lahko iznebili parlamenta, v katerem bi ne imeli večine, in sicer na ta način, da bi ga kratkoma poslali za nedoločen čas na počitnice. Odločitev bo spet imel v rokah maršal Hindenburg. Opozicija je danes že izgubila zaupanje, ki ga je imela vanj pred prihodom Hitlerja in zato ne izključuje možnosti, da bo Hindenburg pustil na svojem mestu sedanjo vlado, čeprav ne bo dobila pri volitvah večine.

Hitler noče prelomiti s centrom

Pri vsem tem ostaja še vedno možnost parlamentarne rešitve iz sedanjega kaosa. Centrum namreč še do danes ni definitivno odklonil sodelovanje v morebitni narodni koaliciji, čeprav stavi za to sodelovanje določene pogoje. Dr. Brüning, prelat Kaas in drugi centumski govorniki sicer precej ostro nastopajo proti sedanjim vladavinam, proti omejevanju državljanske svobode in svobode tiska, vendar iz njihovih govorov izveni razpoloženje, da bi raje sodelovali z narodno koalicijo, kakor morebiti z marksisti. Značilno je tudi, da se Hitler pri vseh šikanah, ki jih dela centrumu v volivni borbi, ne mra spustiti z njim v boj do skrajnosti. Očividno še vedno upa, da bo centrum vsaj toleriral sedanji režim v bodočem parlamentu in da se bo zadovoljil v ta namen s koncesijami, na katere bo Hitler morda bolj pripravljen po volitvah, kakor je bil takoj po sestavi vlade.

Sestanek Beck-Jerčić

Poljska išče novih potov

(Od našega dopienika.)

Varšava, 25. februarja 1933.

Danes se je končala v poljskem sešnu velika debata o zunanji politiki poljske republike, katero je pred tremi dnevi otvoril z daljšo izjavo zunanji minister Beck in ki se je nocoj zaključila istotako z daljšim govorom ministra Becka. Potrebno je bilo razčistiti nekatera vprašanja in zavzeti strogo določena stališča k nekaterim novim dogodkom v evropski zunanji politiki. Kako gleda poljska vlada za pomladitev iz okrepitve Male zveze in tako presoja ona prizadevanja nekaterih drugih držav v Evropi, da se ustvari blok revizionističnih držav. Poljska zunanja politika je bila tako rekoč prisiljena, da se jasno izjavi za eno ali za drugo alternativo.

Resna alternativa

Poljska država šteje med državami Male zveze eno zaveznico, eno iskreno prijateljico, ki želi postati zaveznica in eno, s katero se sama trudi, da poravnava vsa nesoglasja. Med državami revizionističnega bloka pa šteje eno smrtno sovražnico in dve, s katerima je dosedaj živel v dobrih odnosih. Poslanec knez Radziwill je nalogo poljskega zunanjega ministra zelo ostro začrtal, ko je izjavil, da se bo morala Poljska v bodoče v vseh vprašanjih, ki se tičejo njenih življenjskih interesov, odločno in brez priklonov izobčiti iz tovarišije ene skupine držav, ki hoče z revizijo mirovnih pogodb zamenjati nove zmešnjave med evropske narode.

Smernice poljske zunanje politike

Poljski sejm je brez razlike strank odobril politiko sedanjega zunanjega ministra, ki se da spraviti v sledeče načelne smernice: 1. Z vsami silami naroda hočemo braniti naše narodne pravice, neodtujljivost naše poljske zemlje. 2. Z odprtim srcem bomo iskali sodelovanja z vsakim drugim narodom, ki z nami deli skrb za varnost svojih domov in ne bomo štedili ne truda ne dela, da to sodelovanje okrepimo, da ga napravimo smotno in solidarno. 3. V bodočnosti hoče poljski narod brez varuškega tutorstva katerekoli veseleje sam suvereno odločevati, kadarkoli bi bila na dnevnem redu državne politike eksistenčna vprašanja poljske države. 4. V okviru tebi za poljsko zunanjo politiko v bodočnosti odločujočih načel pa bo poljska vlada storila vse, da ohrani s sosednimi in drugimi narodi sveta prijateljske vezi za zmago miru in medsebojne sloge človeštva.

Važen diplomatski sestanek

Iz tega bi se dalo sklepati čisto dosledno, da je poljska vlada pripravljena iskati novega načina sodelovanja z državami Male zveze. Po hodnikih

Msgr. Kaas proti monopolizaciji državljanosti

Prelat Kaas je v svojem volivnem govoru v Osnabrücku odločno nastopil proti monopoliziranju državljanstva zvestobe od strani narodnih socialistov. Ti bi si radi kratkoma ovojili monopol na državljanstvo, postrtovanje za domovino in na domovinsko ljubezen. V gospodarstvu že obstojijo monopolji, je dejal prelat Kaas, v političnem področju pa nikakor ne. Zagovarjal je zopet idejo koncentracije tistih, ki so dobre volje in dodal, da je centrum tudi pripravljen žrtvovati nekaj za koncentracijo. Omenil je, da je poskus za snovanje resnične narodne koncentracije propadel ne radi centruma, temveč radi drugih. Pri tem je mislil na Hitlerja in Hugenberga. Centrum je bil proti volitvam, ki niso samo odveč, temveč so tudi škodljive. Če kdo hoče vedeti za mnenje ljudstva, potem mu mora dovoliti, da lahko jasno in odkrito govori. V sedanjih razmerah je po Kaasovem mnenju normalna volivna borba nemogoča. Svoj govor je zaključil s svarilom pred državljansko vojno.

„Mnogo prepozno“

Pariz, 27. febr. Z »Petit Journal« objavlja današnji razgovor svojega sodruka s predsednikom nemških centumskih prelatom Kaasom, ki je med drugim rekel: Vse lepe geste Francije, ki jih je napravila v zadnjem času Nemčiji, so prišle prepozno. Leta 1926, bi morala Francija izprazniti Porenje in saarsko področje in takoj, ko je postal Dawesov načrt neveljaven, bi moralo priti do spoznanja po primeru Lausanea. Kakor Samson, ki je zbral zadnje moči, da mašuje svoje ponižanje, tako preživlja danes nemški narod perijodo resnega obupa. Na koncu je prelat Kaas kritiziral tudi stališče francoske delegacije na razorožitveni konferenci v Zenevi.

Kardinal Faulhaber o „državljski vesti“

Monakovo, 27. februarja. tg. Postni pastirski list monakovskega kardinala Faulhaberja ima naslov »o državljanski vesti«. List obravnava mnogo aktualnih problemov. Kot najvišji cilj vladne umetnosti smatra skrb za blaginjo, varstvo, zdravje in premoženje, za čast in svobodo tako onih elojcev, ki so brez imetja, kakor tudi imovitih državljanov. Državno pravosodstvo mora izrekat sodbe brez vplivanja strank in brez razrednih predsodkov. Bilo bi napačno zaposlavljati odkritostne katolice kot narodno zanesljiv pri vsedanju uradnih mest. Može, ki so pri vodstvu države, ne smejo pustiti, da bi se njihova volja, služiti narodu, zadušila v strankarskem duhu. Njihovo delo ne sme otrpiti v malenkostih in shemah.

sejma namreč se je dalo od posameznih poslancev, med katerimi je poslanec profesor Stronjski samo eden, zvedeti, da so topredmetni razgovori tudi že v teku. Predvsem je treba podčrtati dejstvo, da bi poljska vlada rada videla, če bi pogajanja potekala brez zavlačevanja, ker namerava poljski zunanji minister Beck obiskati jugoslovansko prestolico in jugoslovanskega zunanjega ministra še v teku maja tekočega leta ter pri tej priliki podpisati novo pogodbo, ki bi dosedanjemu, ki je kulturnega značaja, izpopolnila in dala poljsko-jugoslovanskim odnosom bolj odreden značaj. Ker novi pakt Male zveze odreja etnotno zunanjo politiko pod vodstvom permanentnega sveta, kateremu bi po vseh pravihli predsedoval letos jugoslovanski zunanji minister Jerčić, sklepajo v krogih sejma, da ho tudi jugoslovanskemu zunanjemu ministru, katerega mu tukaj pripisujejo glavne zasluge za novi pakt Male zveze, pripadala odgovorna, a lepa naloga, da odstrani nesporazume med praško in varšavsko vlado ter tako omogoči sodelovanje med Poljsko in Malo trovezno v najširšem pomenu besede. Zato tudi z velikim prijačovanjem zrejo za to sestanek v Beogradu, ki naj bi se vršil, kot omenjeno, meseca maja.

Kako z Italijo

Drugo kar sledi iz zgoraj navedenih načel, je sprejeto stališče napram Italiji, kar je knez Radziwill markantno označil z besedami: »Naša simpatija do Italijanov je naravna. Mi vsi smo vzgojeni na rimski kulturi. Toda sedanji voditelji te države so blagoslovili prihod na vlado tistega Hitlerja, ki je stegnil roko po našem Pomorju!«

Iz vse debate se lahko razbere trdnja volja poljskega naroda, ki v tem stoji v strnjenih vrstah za svojo vlado, da se otrese vsega platoničnega sentimentaliziranja v zunanji politiki in da pristopi k realni politiki, roko v roki z narodi, ki kot Poljska sama, morajo v prvi vrsti stati na straži za obrambo svojih domov. Ni jih malo med poljskimi politiki, ki iskreno želijo, da bi krepka inicijativa Male trovezne imela za prvo posledico pogumovo inicijativo istega značaja, ki bi prišla od slovenskega naroda od Visli.

Vaclav Rogólski.

Slavka na avstrijskih železnica

Dunaj, 27. febr. AA. Ker je generalno ravnanje avstrijskih železnic sporočilo, da zaradi primanjkljaja v bodoče ne bo moglo izplačevati plač svojih uslužbencev vsakega prvega za ves mesec, temveč da bo to delala v dveh ali treh obrokih, je železničarska organizacija sklenila, proglašiti protestno stavko na vseh avstrijskih progah. Ta stavka bo 1. marca od 9 do 11 dopoldne. Tedaj bo za ta čas ustavljen ves promet na avstrijskih železnicah.